

Важливо зрозуміти й прийняти те, що кожен має право помилятися. Багато відомих дослідників визнавали свої похибки, тим самим показуючи, що вони й самі підтверджені когнітивним упередженням.

Соціальне несхвалення й засудження можуть призводити до того, що у людини підвищується рівень відповідальності. Часто одній особі дуже складно бути проти всього колективу, саме тому люди вирішують просто відмовитися від своїх когнітивних ідей.

Наразі невідворотність покарання – це найвища міра, яка допомагає стримувати агресію, не дивлячись на те, природною вона була чи викликана іншими факторами. У цьому й полягає роль держави, саме вона повинна протидіяти насильству в будь-якому його прояві, а суспільство через морально-релігійні інституції підтримувати владу в цих зусиллях.

Ми твердо переконані, що у сучасному глобальному світі соціогуманітарні науки мають активніше відображати причини насильства та його вкрай негативні наслідки як для суспільства, так і для особистості, а той, хто здійснив злочин повинен понести покарання, не дивлячись на індивідуальні причини й передумови його вчинків. Суспільствознавство має описати і пояснити витоки агресії, аби в майбутньому людство могло б розробити ефективні технології її уникнення або, принаймні, мінімізації. Ми повинні разом створювати такі умови, щоб людина в суспільстві розвивала свої позитивні риси, роблячи себе і людей навколо себе лише щасливішими.

Список використаних джерел

1. Експеримент Стенлі Мілгрема. URL: https://pidru4niki.com/14051003/psihologiya/eksperiment_stenli_milgrama_1963 (дата звернення 23.02.2021).
2. Експеримент Філіпа Зімбардо. URL: <https://psyfactor.org/lib/stanford-prison-experiment.htm> (дата звернення 25.02.2021).
3. Експеримент Леона Фестінгера. URL: <https://psyfactor.org/lib/festinger-dissonans-2.htm> (дата звернення 26.02.2021).

Лось А. М., здобувач вищої освіти
ступеня доктор філософії 1 року навчання
Науковий керівник – **Киселиця С. В.**, к. філос. н., доц.
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ТА НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Сучасний глобальний світ актуалізує інтерес і необхідність ретельного моніторингу щодо інтенсивного розвитку техніки і так званих високих технологій з боку відповідальної інтелектуальної частини суспільства. Можемо виокремити широке коло досліджень, пов'язаних зі створенням штучного аналогу інтелекту людини, робототехнікою, семіотикою, нейрокомп'ютерингом та розробкою синергетичних і квантових комп'ютерів, впливом існуючих і потенційно можливих систем штучного інтелекту на людину та суспільство [1]. Однією з найпомітніших і найвпливовіших царин застосування штучного інтелекту вважається військово-промисловий сегмент.

Все частіше штучний інтелект застосовується у військових операціях, де ставиться завдання за допомогою науки і техніки досягнути ефективного результату у найкоротший термін. Такі інтелектуальні системи включають в себе автоматизований пошук цілей, вибір

пріоритетної цілі, автоматичний вибір маршруту руху тощо. При прийнятті рішення щодо використання озброєння (летальна зброя) пріоритет у військових віддається саме людині [2]. Однак, небезпечно помилковим є усвідомлення того, що тільки людина в цьому ланцюзі здатна прийняти рішення щодо знищення живої сили чи техніки противника. Просто людина отримує більше інформації про обстановку на бою, тому може ефективніше виконати (швидше, точніше і тому подібне) бойове завдання.

Проте, наразі, техніко-технологічні системи штучного інтелекту динамічно розвиваються й активно стимулюються різноманітними науковими закладами у світі, а потенціал майбутніх розробок навіть важко уявити. Тому, якщо штучний інтелект зможе отримувати та обробляти той самий масив даних, що і людина, але з більшою швидкістю, а обладнання буде доступним для впровадження, людину неодмінно буде замінено на штучний інтелект.

Летальна автономна зброя може докорінно змінити спосіб ведення війни, і ознаменувати собою чергову воєнну революцію, на кшталт винайдення пороху чи атомної бомби. Етика делегування рішення щодо застосування такої зброї є важливою філософською та науковою проблемою. Тож, необхідно посилити контроль з боку мислячої громадськості за розгортанням різноманітних високотехнологічних проєктів, у яких використовується робототехніка і на правовому, політичному, моральному рівнях ретельно моніторити всі наукові та військово-промислові розробки, пов'язані зі штучним інтелектом. Оскільки у глобальному світі будь-який конфлікт між природним і штучним інтелектом здатен викликати прецедент невідконтрольності людині її ж творинь.

Список використаних джерел

1. Зленко Н. М. Проблема штучного інтелекту: соціально-філософський аналіз: *Філософія науки: традиції та інновації*. № 1 (17). Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, 2018. 98 с.

2. Niccolo Mejia. Autonomous Weapons in the Military – What’s Possible and What’s Legal. URL: <https://emerj.com/ai-sector-overviews/autonomous-weapons-in-the-military> (дата звернення 27.02.2021).

Мекшун В. С., здобувачка вищої освіти
ступеня доктора філософії 1 року навчання
Науковий керівник – **Киселиця С.В.**, к. філос. н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ДЕМАРКАЦІЯ ТРАДИЦІЙНОЇ ТА ЦИФРОВІЗОВАНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ЗВОРОТНІЙ БІК ДІДЖИТАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

Характерною рисою сучасного суспільства є невідпинні процеси цифровізації, що відбуваються у всіх сферах людської діяльності. На зміну традиційному стилю життя прийшов «гаджетний», що супроводжується появою та використанням новітніх технологій, цифрової економіки, цифрових грошей, цифрової культури за допомогою застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

Сучасний світ знаходиться в постійній динаміці, однак далеко не всі люди встигають пристосуватися до цих змін. Філософія їх мислення відстає від реальних темпів розвитку технологій, і, як результат, ми живемо у тому світі, який самі не до кінця розуміємо.